

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"א, 2021
מספר השאלון: 029284
נספחים: שיר (לשאלה 9)
שיר (לשאלה 10)
איור (לשאלה 12)

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

היסטוריה דתי

לעולים חדשים

בבתי ספר דתיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
יש לבחור בחמש שאלות. לכל שאלה – 20 נקודות.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי.
- ד. הוראות מיוחדות: בתשובותיך הבא עובדות, אל תסתפק בהערכות כלליות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

ענה על חמש מן השאלות 1-12 (לכל שאלה – 20 נקודות).

פרק ראשון – שאלות ידע והבנה

1. מעמד היהודים בעת החדשה
בחר באחת מן המדינות שעליה למדת: האימפריה העות'מנית, אלג'יר, צרפת, מדינות גרמניה ואוסטריה.
ציין את שם המדינה שבחרת. הצג שתי השפעות של האמנציפציה על מצב היהודים במדינה זו.
2. מבשרי הציונות וחובבי ציון
הצג אחד מרעיונות הגאולה של מבשרי הציונות – הרבנים קלישר ואלקלעי.
הצג החלטה אחת מהחלטות ועידת קטוביץ, שבה הרעיון שהצגת בא לידי ביטוי.
3. הציונות הדתית
הצג קושי אחד שהיה ליהודים דתיים בתנועה הציונית בתקופתו של הרצל.
הצג רעיון אחד שהציע הרב ריינס כדי להתמודד עם קושי זה.
4. היישוב החדש
הצג נקודת דמיון אחת ונקודת שוני אחת בין אנשי העלייה הראשונה ובין אנשי העלייה השנייה.
ציין קושי אחד שעיימו התמודדו עולי תימן בתקופת "היישוב החדש".
5. העימות היהודי-ערבי עד מלחמת העולם השנייה
הצג שני גורמים שהביאו לפרוץ מאורעות תרצ"ו-תרצ"ט (1936-1939).
הצג השפעה אחת של המאורעות על התפתחות "כוח המגן" של היישוב היהודי בארץ-ישראל.

פרק שני — שאלות ידע והבנה

6. התבססות הנאצים בשלטון

הצג שתי פעולות שעשה היטלר בשנים 1933-1934 שסייעו להתבססות של המפלגה הנאצית בשלטון. ציין פעולה אחת של המשטר הנאצי בגרמניה נגד היהודים במהלך שנות השלושים.

7. קידוש החיים

הצג את שתי המשמעויות של ערך "קידוש החיים" בתקופת השואה. הצג דוגמה אחת לניסיון של יהודים בתקופת השואה לשמור על ערך "קידוש החיים".

8. מסירת המנדט לאו"ם

ציין גורם אחד שבגללו הֶעֱבִירָה בריטניה את שאלת ארץ-ישראל לאו"ם. הצג את החלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר. ציין את תגובת הערבים על החלטת האו"ם.

9. מלחמת העצמאות — שלב א

בנספח לשאלה זו מצורף השיר "קרב הראל", שלמדת עליו בתוכנית פר"ח. על פי מילות השיר, הסבר מדוע היה צורך במבצע הראל (קרב הראל) כדי לעזור לתושבי ירושלים בשלב הראשון של מלחמת העצמאות. נמק את תשובתך בעזרת ציטוט מתאים מן השיר. על פי מה שלמדת, הצג את המצב של ירושלים לאחר החתימה על הסכמי שביתת הנשק כשהסתיימה מלחמת העצמאות.

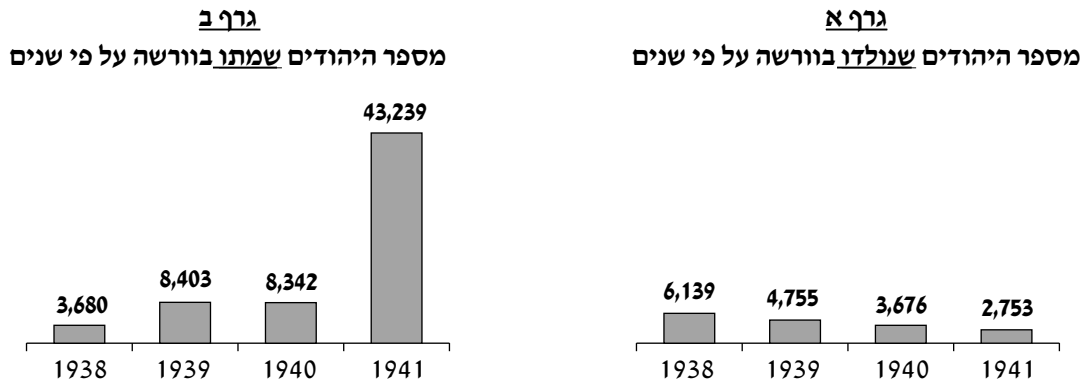
10. העלייה מאתיופיה

בנספח לשאלה זו מצורף השיר "המסע לארץ-ישראל", שלמדת עליו בתוכנית פר"ח. על פי מה שלמדת, הצג שני גורמים לרצון של יהודי אתיופיה לעלות ארצה בשנות השבעים. על פי השיר "המסע לארץ-ישראל", הצג שני קשיים שהיו ליהודי אתיופיה במסע שלהם לארץ. נמק את תשובתך בעזרת ציטוטים מתאימים מן השיר.

פרק שלישי — שאלות מקור חזותי

11. גורל היהודים במלחמת העולם השנייה — השואה

א. לפניך שני גרפים ובהם נתונים בנוגע למספר היהודים שנולדו ולמספר היהודים שמתו בתוך ורשה בשנים 1938-1941.

(מתוך: מרים עופר, חלוק לבן בגטו — מבט על קורות הרפואה היהודית בפולין בתקופת השואה, הוצאת יד ושם, ירושלים, עמ' 376)

ציין שני נתונים מתוך גרף א שמלמדים על ירידה במספר היהודים שנולדו בוורשה בשנים 1938-1941.

ציין שני נתונים מתוך גרף ב שמלמדים על עלייה במספר היהודים שמתו בוורשה בשנים 1938-1941.

בנוגע לאחד מן הגרפים, **הסבר** גורם אחד שהוביל לשינוי שהצגת (ירידה או עלייה), על פי מה שלמדת על מציאות החיים של יהודי ורשה בשנים האלה.

ב. **הצג** את השינוי במדיניות הנאצים כלפי היהודים בעקבות מבצע ברברוסה (קיץ 1941).

הסבר מדוע שינו הנאצים את מדיניותם דווקא בשלב זה של המלחמה.

12. מלחמת ששת הימים

א. **הצג** שני גורמים שהובילו לפרוץ מלחמת ששת הימים.

ב. בנספח לשאלה זו מצורף איור (ציור) שהתפרסם בעיתון בתאריך 9/6/1967, במהלך מלחמת ששת הימים, לאחר שחרור ירושלים.

ציין רגש שבא לידי ביטוי באיור. **הסבר** את תשובתך באמצעות שני רכיבים מן האיור.

הצג הישג נוסף של מדינת ישראל במלחמת ששת הימים, מלבד שחרור ירושלים.

בהצלחה!

נספח לשאלה 9 — שיר

קרב הראל

מילים: בובי גיבסון, של סילברסטיין ואירווינג גורדון
תרגום ועיבוד: חיים חפר

בום בו, בו בום, בום, בום	בום בו, בו בום, בום, בום
מחשיך כל היקום	מחשיך כל היקום
ההר אפל, הרחוב שחור	ההר אפל, הרחוב שחור
העיר גוועת במצור	העיר גוועת במצור
אין לחם, אין, אין כלום.	אין לחם, אין, אין כלום.
בום בו, בו בום, בום, בום	בום בו, בו בום, בום, בום
הלילה לא ננום	הלילה לא ננום
נחצה בשקט את הכביש	נחצה בשקט את הכביש
עם ארבעים כדור לאיש	עם ארבעים כדור לאיש
שומרני, אל רחום.	שומרני, אל רחום.
פתחי את התריסים לאט	פתחי את התריסים לאט
כי מול ביתך עוברים	כי מול ביתך עוברים
כל אלה שכמעט, כמעט	כל אלה שכמעט, כמעט
כמעט ולא חוזרים.	כמעט ולא חוזרים.
בום בו, בו בום, בום, בום	בום בו, בו בום, בום, בום
ליבנו כבר אטום	ליבנו כבר אטום
שלושים בנבי סמואל	שלושים בנבי סמואל
שבעה עשר על הקסטל	שבעה עשר על הקסטל
שיירת נבי דניאל	שיירת נבי דניאל
אך אנו עוד נקום.	אך אנו עוד נקום.
ליל החושך פה למעלה	ליל החושך פה למעלה
בחובו טומן סכין	בחובו טומן סכין
ואם נחזור עוד מן הלילה	ואם נחזור עוד מן הלילה
בעשרים שנה נזקין.	בעשרים שנה נזקין.
אך עוד תראי, עוד תראי	אך עוד תראי, עוד תראי
את הדרך הפתוחה	את הדרך הפתוחה
עוד תראי, כן, עוד תראי	עוד תראי, כן, עוד תראי
את הדרך הפתוחה.	את הדרך הפתוחה.
מי זה נע שם? זה הרוח	מי זה נע שם? זה הרוח
האורב בין השיחים	האורב בין השיחים
מבטנו הקרוע	מבטנו הקרוע
עוד זוכר קברי אחים.	עוד זוכר קברי אחים.

נספח לשאלה 10 — שיר

המסע לארץ ישראל

מילים: חיים אידיסיס

הירח משגיח מעל על גבי שק האוכל הדל המדבר מתחתיי, אין סופו לפני ואימי מבטיחה לאחיי הקטנים:	ובלילה תקפו שודדים בסכין, גם בחרב חדה במדבר דם אימי, הירח עדי ואני מבטיחה לאחיי הקטנים:
עוד מעט, עוד קצת, להרים רגליים מאמץ אחרון לפני ירושלים.	עוד מעט, עוד קצת, יתגשם החלום עוד מעט נגיע לארץ־ישראל.
אור ירח, החזק מעמד שק האוכל שלנו אבד המדבר לא נגמר, יללות של תנים ואימי מרגיעה את אחיי הקטנים:	בירח דמותה של אימי, מביטה בי, אימא, אל תיעלמי לו הייתה לצידי, היא הייתה יכולה לשכנע אותם שאני יהודי.
עוד מעט, עוד קצת, בקרוב ניגאל לא נפסיק ללכת לארץ־ישראל.	עוד מעט, עוד קצת, בקרוב ניגאל לא נפסיק ללכת לארץ־ישראל.
עוד מעט, עוד קצת, להרים עיניים מאמץ אחרון לפני ירושלים.	עוד מעט, עוד קצת, להרים עיניים מאמץ אחרון לפני ירושלים.

נספח לשאלה 12 — איור

כותל הדמעות

(אריה נבון, דבר, 9/6/1967, עמ' 4)